

Mýty o jazyce a lingvistice

PSB_307 Psychologie jazyka

Jaro 2015

Závěrečné kolokvium

- docházka
- seminární úkol
- společné ústní kolokvium
 - termín konání: 30.4.

Shrnutí

Annick De Houwer(ová), Marc H. Bornstein, & Sandrine de Coster(ová) (2006):
Early understanding of two words for the same thing: A CDI study of lexical
comprehension in infant bilinguals

Co zkoumají?

Na jaký druh řeči se zaměřují?

Jakou testovou metodu používají?

Co je *cross-language synonyms*?

Jaké jsou výsledky studie?

8 mýtů o jazyce a lingvistice

- Děti se učí imitací a memorováním
- Zvířecí jazyk je stejný jako lidský
- Čtení a psaní jsou základní součásti jazyka
- Některé jazyky jsou složitější než jiné
- Jazyk upadá
- Lingvisté umí mluvit všemi jazyky
- Lingvisté se zajímají o pravopis

<http://allthingslinguistic.com/post/82231926822/what-is-language-8-myths-about-language-and>

Biatlonisté po štafetě hýřili úsměvy. Zázrak, diví se své úžasné sbírce

19. února 2014 19:30 [f](#) [t](#) [g+](#) [s](#)

Laura (Od naší zpravodajky) - Ondřej Moravec se usmíval jako sluníčko, Jaroslav Soukup tradičně spokojeně mlčel, Veronika Vítková se radovala ze své první olympijské medaile a Gabriela Soukalová se stále ještě třásla po svém osobním dramatu na střelnici. Jedno však měli čeští biatlonisté po stříbru ve smíšené štafetě společné: jako by stále nemohli uvěřit, jak úžasné výkony na olympijských hrách v Soči předvádějí.

Feministická lingvistika

Přirozený vs. Gramatický rod

běžci (muži) vs. běžci (muži+ženy)

- morfologicky to vypadá stejně, ale sémanticky se to liší!
- zajímavý článek např. Jana Hoffmannová (1995): Feministická lingvistika?

Česko prohrálo spor o pomazánkové máslo. Je to tuk, rozhodl soud

18. října 2012 10:10, aktualizováno 10:59

Česká republika definitivně prohrála dlouholetý spor o užívání názvu Pomazánkové máslo. Výrobci budou muset najít jiný název tradičního produktu. Evropský soudní dvůr rozhodl, že český výrobek nemůže mít v názvu máslo, protože má nízký obsah mléčného tuku.

Lexikalizovaný vs. Kompoziciální význam slov

„Když se soustředíme a prozkoumáme paradoxy a hříčky angličtiny, zjistíme, že hot dogy mohou být studené, temné komory mohou být osvětlené, domácí úkol je možné napsat ve škole, noční můry se mohou udát za denního světla, zatímco ranní nevolnost a snění s otevřenýma očima se může udát v noci...“

(Lederer, 1990 in Pinker, 2009, s. 438)

Purismus

- snaha o „čistý jazyk“
- v č. Jan Hus, období národního obrození (Jiří Konstance, Václav Jan Rosa), Jan Václav Pohl
- dnes: viz litevština

Souvislost mezi jazykem a myšlením

Sapir-Whorfova hypotéza

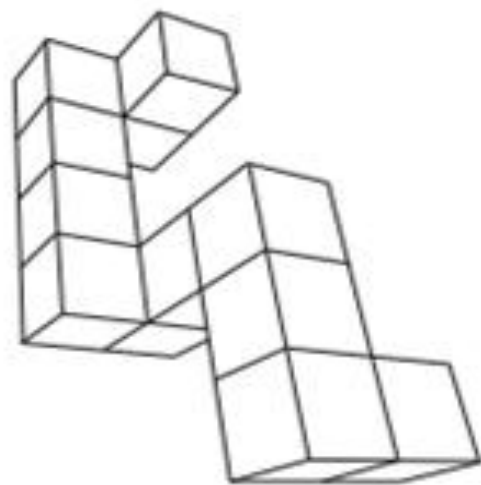
- lidské myšlenky jsou determinovány kategoriemi přístupnými jejich jazykem

slabší verze: Lingvistická relativita

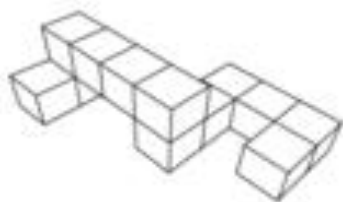
- rozdíly mezi jazyky způsobují rozdíly v myšlenkách jejich mluvčích

Ot. Lze považovat jazyk a myšlení za totéž?

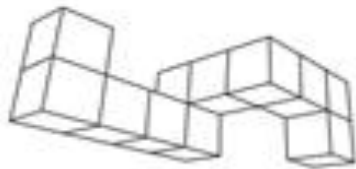
Který obrazec je shodný s předlohou?

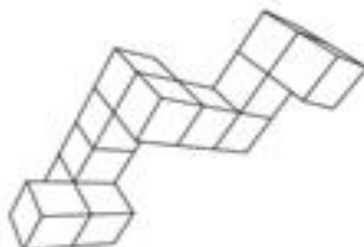
a)

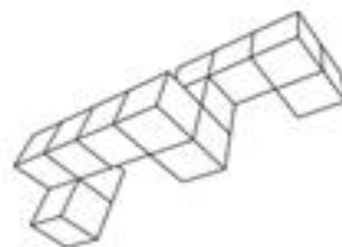
b)

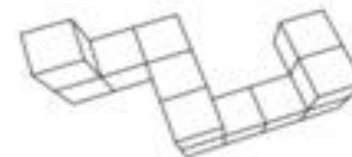
c)

d)

e)

Jazyk a myšlení

Great Eskymo Vocabulary Hoax

Je to věc jazyka nebo percepce?

Barevné kategorie – způsob, jakým barvy vidíme, stanovuje, jak se pro ně učíme slova, ne obráceně (s. 67)

Prázdný kotel – plný benzinových výparů

(více viz Pinker, 2009)

Ale: oproti tomu embodiment (George Lakoff)

Poruchy řeči – lexikální rovina

Z hlediska lexika:

- oblíbené slovo
- ventilové slovo
- koprolalie
- verbigerace
- slovní salát
- neologismy
- puerilní řeč

- více viz Svoboda, M., Češková, E., & Kučerová H. (2012)

Diagnostika jazykových schopností

Kojenci a batolata:

- MLU
- slovní zásoba
- gramatika: viz prezentace o osvojování jazyka

Diagnostika jazykových schopností II

Předškolní věk:

fonologická rovina (slova vs. pseudoslova)

- Rozpoznávání slabik
- Skládání slabik
- Rozpoznávání hlásek v pseudoslovech
- Rychlé jmenování obrázků
- Opakování pseudoslov

(Seidlová Málková & Smolík, 2014)

Diagnostika jazykových schopností III

Předškolní věk:

morfologická a syntaktická rovina

- Gramatické uvědomování
- Porozumění gramatice
- Morfologie

slovní zásoba

- Slovník

(Seidlová Málková & Smolík, 2014)

Reference

- Hoffmannová, J. (1995): Feministická lingvistika? *Naše řeč*, 78(2). Dostupné na <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7234>.
- Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů: MKN-10: desátá revize: aktualizovaná druhá verze k 1.1.2009 [HTML]. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. [cit. 2015-04-21]. Dostupné na <http://www.uzis.cz/cz/mkn/F00-F99.html>.
- Pinker, S. (2009). *Jazykový instinkt*. Praha: dybbuk.
- Seidlová Málková, G. & Smolík, F. (2014). *Diagnostika jazykového vývoje: Diagnostická baterie pro posouzení jazykových znalostí a dovedností dětí předškolního věku: testová příručka*. Praha: Grada Publishing, s.s.
- Svoboda, M. (Ed.), Češková, E., & Kučerová H. (2012). *Psychopatologie a psychiatrie pro psychology a speciální pedagogy*. Praha: Portál.
- What is language? 8 myths about language and linguistics [HTML]. *All Things Linguistic* [cit. 2014-04-21]. Dostupné na allthingslinguistic.com.